

SPOROČILA ZSSS OB 28. APRILU 2020, SVETOVNEM DNEVU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

28. april je tudi mednarodni delavski spominski dan na umrle zaradi nezgod pri delu in poklicnih boleznih,
na katerega sindikati opozorimo na zaradi poklicnih vzrokov umrle delavce v preteklem letu in pozovemo, kako bi bilo možno preprečiti njihovo smrt.
Stoletno geslo tega spominskega dneva je: »Spominjaj se mrtvih in bori se za žive!«

Kdor spremlja uradno slovensko statistiko, ima vtis, da so nezgode pri delu najpogostejši vzrok umiranja zaradi poklicnih vzrokov. Vsako leto v Evropski uniji zaradi nezgod pri delu umre 5000, zaradi poklicnih boleznih pa kar 200.000 delavcev! Poklicne bolezni so torej daleč najpogostejši vzrok umiranja zaradi poklicnih vzrokov. Slovenska systemska zakonodaja za njihovo ugotavljanje in preprečevanje pa, žal, omogoča, da to dejstvo ostaja spregledano. Zaradi praviloma večletnih latentnih dob do izbruha poklicne bolezni jih namreč lahko pravočasno prepozna le ustrezno organizirana medicina dela. Slovenska medicina dela pa ne more odkrivati poklicnih boleznih v skladu z doktrino, ker slovenski predpisi določajo njeno finančno odvisnost od delodajalcev, poslovno zainteresiranih, da poklicne bolezni ostanejo neodkrita. Epidemija COVID-19 je dokončno razkrila neprimerno organiziranost medicine dela.

V obdobju 2014 – 2019 je v Evropski uniji samo zaradi poklicnega raka umrlo 500.000 ljudi. Celotno število umrlih zaradi z delom povezanih vzrokov v vseh državah članicah EU pa je ocenjeno od 900.000 do 1.000.000. Po istih mednarodnih ocenah v Sloveniji zaradi poklicnega raka letno umre 446 ljudi, zaradi ostalih poklicnih boleznih pa še dodatnih 300. Večino tega umiranja bi bilo možno preprečiti z ustrezno systemsko zakonodajo za prepoznavanje in preprečevanje poklicnih boleznih.

**Obtožujemo vse slovenske ministre za zdravje in delo od osamosvojitve Slovenije dalje, da so se kljub vsakoletnim opozorilom ZSSS izmikali systemski ureditvi poklicnih boleznih!
Sramujte se!**

ZSSS izreka sožalje družinam in sodelavcem delavcev, umrlih v letu 2019 zaradi nezgode pri delu ali poklicne bolezni!

Na spominski dan pregledamo uradno statistiko o nezgodah pri delu in poklicnih boleznih v Sloveniji v preteklem letu ter pozovemo odgovorne, naj preprečijo umiranje zaradi poklicnih vzrokov!

1. STATISTIKA O NEZGODAH PRI DELU V LETU 2019:

- a. Inšpektorat RS za delo poroča, da so delodajalci prijavili skupaj 10.122 nezgod pri delu, od tega:
10.096 nezgod pri delu

10 kolektivnih nezgod pri delu

16 smrtnih nezgod pri delu

- b. ZZZS na podlagi podatkovne baze NIJZ o gibanju absentizma v letu 2019 poroča o 18.528 poškodbah pri delu, od tega 14.388 v breme delodajalcev in 4.140 v breme ZZZS.
- c. ZPIZ poroča, da so invalidske komisije izdale 396 izvedenskih mnenj o invalidnosti I., II., ali III. kategorije zaradi poškodb pri delu, med njimi 51 za I. kategorijo invalidnosti, 46 z II. kategorijo invalidnosti ter 294 s III. kategorijo invalidnosti. V petih primerih pa zdravljenje še ni končano. Prevladujejo bolezni mišično-skeletnega sistema, bolezni živčevja, duševne in vedenjske motnje.
- d. ZPIZ poroča tudi, da so invalidske komisije izdale dodatnih 210 izvedenskih mnenj o invalidnosti zaradi kombiniranega vzroka (poklicnega in nepoklicnega vzroka) od česar je največ poškodb pri delu.

2. STATISTIKA O POKLICNIH BOLEZNIH V SLOVENIJI V LETU 2019 (opomba: ta uradna statistika seveda ne zajema neprepoznanega poklicnega obolevanja in umiranja v letu 2019):

- a. Na Inšpektorat RS za delo, upravljalcem evidence delodajalčevih prijav poklicnih bolezni, je bila v letu 2019 prijavljena ena poklicna bolezen. Po oceni doktrinarne ustanove medicine dela bi jih moralo biti vsaj 800.
- b. ZZZS na podlagi podatkovne baze NIJZ o gibanju absentizma v letu 2019 poroča o 17 poklicnih boleznih, od tega 14 v breme delodajalcev in 3 v breme ZZZS.
- c. Interdisciplinarna Komisija za odpravljanje posledic dela z azbestom na MDDSZ je v letu 2019 verificirala 44 azbestnih poklicnih bolezni (12 plakov oz. bolezni plevre, 12 azbestoz in 20 mezoteliomov oz. pljučnih rakov) in izplačala upravičencem in njihovim dedičem 937.775,94 evrov odškodnin.
- d. Invalidske komisije ZPIZ so v letu 2019 izdale 19 izvedenskih mnenj o invalidnosti, ki je posledica poklicne bolezni, med njimi 6 s I. kategorijo invalidnosti, 3 z II. kategorijo invalidnosti ter 10 s III. kategorijo invalidnosti. Kot vzrok nastanka invalidnosti prevladujejo bolezni kože in podkožja, sledijo neoplazme.

ZATO ZSSS OB 28. APRILU 2020 POZIVA:

1. Ministra za zdravje Tomaža Gantarja, pristojnega za zdravje pri delu, naj:
 - a. že v letu 2020 pripravi predlog zakona, s katerim bo zagotovil finančno neodvisnost izvajalcev medicine dela od delodajalcev in zagotovil financiranje njihove dejavnosti s strani izvajalca obveznega zdravstvenega zavarovanja za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni;
 - b. pripravi pravne podlage v ZZZVZZ:

posamičnih delodajalcev o elementih sistema varnosti in zdravja pri delu - primeroma:

- i. število delavcev, izpostavljenih nevarnim kemikalijam z določeno mejno vrednostjo,
 - ii. število delavcev, ki delajo v hrupu, ki povzroča poklicno naglušnost,
 - iii. število delavcev, ki ročno dvigujejo težka bremena, delajo v prisilnih ter neergonomskih držah, ki povzročajo mišično-kostna obolenja,
 - iv. kroničnih okvarah zdravja, ugotovljenih na preventivnih zdravstvenih pregledih,
 - v. delodajalčevih strokovnih službah na področju varnosti in zdravja pri delu,
 - vi. poškodbah pri delu,
 - vii. poklicnih boleznih,
- b. pripravi spremembe in dopolnitve Zakona o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1) – primeroma:
- i. dopolnitev seznama dovoljenj za delo strokovnih delavcev za varnost pri delu,
 - ii. reforma vloge izvajalca medicine dela, da bo omogočeno njegovo neodvisno delovanje v skladu z doktrino,
 - iii. pravno podlago za sofinanciranje raziskav in preventivnih projektov socialnih partnerjev na področju varnosti in zdravja pri delu,
- c. pripravi pravne podlage v ZPIZ-2:
- i. za diferencirano prispevno stopnjo delodajalca za obvezno invalidsko zavarovanje za primer nezgode pri delu in poklicne bolezni,
 - ii. vsi delavci ne glede na vrsto pogodbe o delu morajo biti upravičeni do nadomestil v času invalidnosti in brezposelnosti ter do drugih pravic v primeru izpada dohodka. Prav tako pa seveda tudi do varnosti in zdravja pri delu ves čas svojega delovnega življenja.
3. ministra za javno upravo Boštjana Koritnika naj:
- a. pospeši izvedbo projekta elektronske prijave nezgod / poškodb pri delu, da bo ta vzpostavljena že v letu 2020. Akcijski načrt za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu v prvem triletnem obdobju namreč že v letu 2019 predvidena vzpostavitev tega sistema!

Več na: <https://zssszaupnikvzd.si/kampanje/28-april/>

Pripravila: Strokovna služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu